

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Протокол № 9 від 25.04.2016 р.

Голова Вченої ради

Ректор _____ В. С. Пономаренко

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

«ЕКОНОМІКА»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 – СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 – ЕКОНОМІКА

РІВЕНЬ ОСВІТИ ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ)

Харків, 2016

Профіль програми Доктор філософії в галузі економіки	
Тип диплома та обсяг робіт	Диплом доктора філософії, перший науковий ступінь, 4 академічних роки, 60 кредитів ЕКТС
Вищий навчальний заклад	Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків
Акредитуюча інституція	Міністерство освіти і науки України, Україна, пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135
Період акредитації	2016 рік
Рівень програми	QF for ENEA – третій цикл, EQF for LLL – 8 рівень; НРК України – 8 рівень
А Мета програми	
	Забезпечити, на основі освітнього ступеня магістра, підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів у сфері економіки шляхом здобуття ними компетентностей, достатніх для виконання оригінальних наукових досліджень, результати яких мають наукову новизну, теоретичне, методичне та практичне значення, їх захисту після підготовки дисертації.
В Характеристика програми	
1	Предметна область (галузь знань)
	05 – Соціальні та поведінкові науки
2	Фокус програми: загальний/ спеціальний
	<p>Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти за законом України «Про вищу освіту», восьмий кваліфікаційний рівень Національної рамки кваліфікацій.</p> <p>Загальний.</p> <p>Дослідження закономірностей щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> - узагальнення, обґрунтування та визначення тенденцій розвитку національної соціально-економічної системи; - визначення закономірностей функціонування національних ринків; - удосконалення та подальшого розвитку системи методів та важелів регулювання економічних і соціальних процесів та оцінки їх ефективності на мікро-, мезо- та макроекономічних рівнях; - розроблення теоретичного, методичного забезпечення та практичних рекомендацій із забезпечення ефективності функціонування національного господарства, його складових, суб'єктів господарювання мезо- та макроекономічних рівнів на засадах сталого розвитку; - подальший розвиток теоретичних, методичних основ, методів та засобів підвищення конкурентоспроможності економіки на національному, міжгалузевому, галузевому рівнях з урахуванням сучасних тенденцій євроінтеграції та глобалізацій; - розроблення соціально-економічної політики суб'єктів господарювання всіх економічних рівнів для забезпечення їх розвитку з урахуванням інноваційних та інвестиційних процесів; - обґрунтування напрямів, методів, заходів з розвитку процесів соціалізації економіки для забезпечення сталого розвитку людського капіталу. <p>Спеціальний.</p> <p>Дослідження щодо:</p>

	<ul style="list-style-type: none">- удосконалення моделей розвитку національної економіки;- розроблення та обґрунтування теоретичного, методичного і практичного забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання макро-, мезо- та мікроекономічних рівнів;- формування моделей прогнозування, планування та управління процесами розвитку окремих сфер і галузей, суб'єктів підприємницької діяльності;- вибору та обґрунтування регуляторів і важелів забезпечення конкурентоспроможних: економіки, суб'єктів господарювання з урахуванням інтернаціоналізації, глобалізації та євроінтеграції світових соціально-економічних зв'язків;- обґрунтування ефективного забезпечення та впровадження інституціональних змін щодо розвитку соціально-економічних процесів суб'єктів господарювання з урахуванням суб'єктивних та об'єктивних чинників впливу;- обґрунтування і розроблення механізмів інвестиційної та інноваційної політики суб'єктів господарювання всіх економічних рівнів;- розширення інструментарію розвитку соціально-економічного потенціалу суб'єктів господарювання, людських ресурсів та якісного відтворення людського капіталу соціально-економічних систем з урахуванням демографічних тенденцій та особливостей поведінкової економіки;- формування теоретико-методичного забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання на основі принципів інноваційного розвитку на мікро-, мезо- та макроекономічних рівнях, удосконалення інвестиційно-інноваційної, науково-технічної політики та механізмів їх реалізації;- визначення та наукового обґрунтування ефективних механізмів та економіко-математичних моделей економічної безпеки суб'єктів господарювання національної економіки;- розроблення програм забезпечення гідної праці, якості життя та якості трудового життя, що створюють умови для сталого розвитку людського та інтелектуального капіталу;- розроблення й наукового обґрунтування методів та моделей сучасної діагностики аналізу й управління діяльністю соціально-економічних систем макро-, мезо та мікроекономічних рівнів;- удосконалення якості функціонування і розвитку соціально-економічних систем та забезпечення їх конкурентоспроможності;- розроблення методів і програм впровадження інформаційних технологій для забезпечення ефективної життєдіяльності суб'єктів господарювання;- розроблення ефективних маркетингових програм взаємодії суб'єктів господарювання із зовнішнім середовищем у реальному та віртуальному просторах;- обґрунтування програм економічної безпеки підприємницької діяльності;- розроблення забезпечення ефективної соціально-відповідальної підприємницької діяльності;- обґрунтування і розроблення теоретико-методичного забезпечення та практичних рекомендацій ефективного
--	---

		використання всіх видів економічних ресурсів суб'єктів господарювання для забезпечення їх сталого розвитку; - розроблення та обґрунтування принципів та механізмів ресурсо- та енергозбереження й інтенсифікації виробництва на мікро-, мезо- та макрорівнях; - удосконалення економічної, інвестиційно-інноваційної, виробничої, логістичної, маркетингової, соціальної діяльності суб'єктів господарювання з урахування їх галузевої специфіки; - розроблення пропозицій з удосконалення життєдіяльності інтегрованих і кластерних структур бізнесу.
3	Орієнтація програми	Дослідницька і прикладна. Наукові дослідження із продукування нових знань та розробки ефективних механізмів функціонування та розвитку соціально-економічних систем на макро, мезо-- та мікроекономічних рівнях, що матимуть широке практичне застосування так які враховують сучасні тенденції розвитку як світової, національної економіки, так і галузеві особливості життєдіяльності суб'єктів господарювання.
4	Особливості програми	Програма передбачає розширення та поглиблення теоретико-методологічного та науково-методичного базису розвитку національних, галузевих та виробничих соціально-економічних систем, оволодіння практичним інструментарієм наукових досліджень з урахуванням світових тенденцій і здобутків у сфері економіки та орієнтує на співробітництво із закладами системи Академії наук України, підприємницькими структурами, зарубіжними науковими і освітніми закладами та грантову діяльність.
С		
Працевлаштування та продовження освіти		
1	Працевлаштування	Наукова та викладацька діяльність у сфері економіки. Наукова, адміністративна та управлінська діяльність в закладах освіти, закладах державних, територіально-адміністративних систем та бізнес-секторі. Посади згідно класифікатору професій України: Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі). Керівники підприємств, установ, організацій (12): керівники підприємств, установ, організацій (Директор)(1210.1), керівники виробничих підрозділів у промисловості (1222), керівники різних основних підрозділів (Начальник) (1229.1), керівники функціональних підрозділів (Начальник)(1231). Керівник науково-дослідного підрозділу (1237), головний фахівець науково-дослідного підрозділу (1237.1), Начальник (Завідувач) науково-дослідного підрозділу (1237.2), Керівник проектів та програм (1238), Керівник інших функціональних підрозділів (1239), Керівник малих підприємств (Директор)(13). Консультант з питань комерційної діяльності та управління (1475.4). Професіонали: викладачі вищих навчальних закладів (2310): Докторант, Доцент, Професор кафедри (2310.1), асистент, Викладач вищого навчального закладу (2310.2). Інші професіонали (24): професіонали у сфері державної служби, праці та зайнятості, маркетингу, ефективності підприємництва, інтелектуальної власності та інноваційної діяльності (241): професіонали в галузі праці та зайнятості, Науковий співробітник

		<p>в галузі праці та зайнятості (2412.1), Консультант, професіонал з інноваційної діяльності, професіонал з інтелектуальної власності, фахівець з економічного моделювання екологічних систем, фахівець із сертифікації, стандартизації та якості (2419.2); Науковий співробітник з маркетингу, ефективності підприємництва, інтелектуальної власності та інноваційної діяльності (2419.1), науковий співробітник в галузі економіки (2441.1), науковий співробітник в галузі управління проектами та програмами (2447.1)</p> <p>Місця працевлаштування. Посади у відділах та лабораторіях наукових установ, профільних кафедрах університетів. Відповідні робочі місця (наукові дослідження, економічна діяльність та управління) підприємств, установ та організацій.</p>
2	Продовження освіти	<p>Навчання впродовж життя для розвитку і самовдосконалення в науковій та професійній сферах діяльності, а також в інших споріднених галузях наукових знань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготовка на 9-ому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій в галузі соціальних та поведінкових наук; - навчання на 8-ому кваліфікаційному рівні Національної рамки кваліфікацій в споріднених спеціальностях; - освітні програми, дослідницькі гранти та стипендії, що містять додаткові наукові та освітні компоненти.
D	Стиль та методика навчання	
1	Підходи до викладання та навчання	<p>Основними підходами до викладання та навчання аспірантів є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять, консультацій, тренінгів за дисциплінами; активна участь аспірантів у проведенні практичних занять під керівництвом досвідчених викладачів для набуття педагогічних практичних компетентностей; - самостійна робота з джерелами інформації у бібліотеці університету та у наукових бібліотеках України; - використання електронних ресурсів за допомогою мережі Інтернет; - тісне співробітництво аспірантів зі своїми науковими керівниками, аспірантами різних років навчання; - індивідуальні консультації викладачів університету, інших профільних вищих навчальних закладів, наукових установ за проблематикою дисертацій, докторантів, більш досвідчених аспірантів та технічних працівників; - залучення до консультування аспірантів провідних фахівців суб'єктів підприємництва та господарювання профільних галузей; - інформаційна підтримка щодо участі аспірантів в конкурсах на отримання наукових стипендій і грантів, міжнародних та всеукраїнських конференціях; - активна робота аспірантів у складі проектних команд, при виконанні держбюджетних та госпдоговірних тем, участь у розробленні звітних матеріалів, реєстраційних та облікових документів, оформленні патентів та авторських свідоцтв.
2	Система оцінювання	<p>Система оцінювання знань по дисциплінам освітньої програми складається з поточного і підсумкового видів контролю.</p> <p>Поточний контроль знань аспірантів проводиться у формі письмових робіт, роботи на практичних і лабораторних заняттях,</p>

		<p>виступів на семінарах та конференціях, підготовки наукових звітів.</p> <p>Підсумковий контроль знань проводиться у вигляді диференційованого заліку або письмового екзамену. Аспірант вважається допущеним до підсумкового контролю (екзамену/диференційованого заліку) з дисциплін освітньо-наукової програми, якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом з цієї дисципліни.</p>
3	Форма контролю успішності навчання аспірантів/здобувачів	<p>Аспіранти проходять щорічну атестацію шляхом звітування призначеним вченої радою університету комісіям, до складу яких входять члени проектної групи за спеціальністю, представники кафедр, на яких навчаються аспіранти, про хід виконання освітньо-наукової програми та індивідуального плану, включаючи опубліковані наукові статті та виступи на конференціях.</p> <p>Остаточним результатом навчання аспірантів є повне виконання освітньо-наукової програми, необхідна кількість та якість опублікованих по результатам досліджень наукових праць, апробація результатів на наукових конференціях, впровадження результатів дисертації у практичну діяльність установ і організацій, оформлена участь у виконанні зареєстрованих тем наукових досліджень, належним чином оформлений рукопис дисертації та представлення її на науково-методичному семінарі й експертам спеціалізованої вченої ради для отримання наукового ступеня доктора філософії в галузі 05 – Соціальні та поведінкові науки, зі спеціальності 051 – Економіка.</p>
Е		Програмні компетентності
1	Загальні (універсальні)	<ul style="list-style-type: none"> • Дослідницька здатність. Компетентність у проведенні наукових досліджень на рівні доктора філософії, прийнятті обґрунтованих рішень, розв'язанні проблем та вирішенні науково-прикладних завдань. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, філософського тлумачення, обґрунтування та економічного доведення отриманих результатів та розуміння сутності досліджуваних соціально-економічних явищ, обґрунтування, постановка та моделювання задач. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. Здатність використання сучасних інформаційних технологій, комп'ютерних засобів та програм. • Креативність. Здатність генерувати нові науково-теоретичні, методичні та практично спрямовані ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми. Здатність виділяти протиріччя і не вирішені раніше завдання, проблеми або їх частини, формулювати та експериментально перевіряти наукові гіпотези. Здатність застосовувати знання на практиці. • Комунікативні здатності. Здатність розуміння іншомовних професійних текстів, використання іноземних мов для представлення наукових результатів в усній та письмовій формі та для спілкування в міжнародному загальному, науковому і професійному середовищі. • Групова та проектна робота. Компетентність у розробці, плануванні та реалізації дослідницьких та інноваційних проектів і програм. Здатність працювати у науковій та професійній групі з дотриманням етичних зобов'язань. Здатність до лідерських

		<ul style="list-style-type: none"> • якостей, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, започаткування та реалізацію проектів. • Здатність працювати самостійно, бути критичним і самокритичним. Здатність шукати власні шляхи вирішення проблеми, критично сприймати та аналізувати чужі думки та ідеї, рецензувати публікації та автореферати, проводити критичний аналіз власних матеріалів. • Викладацькі здатності. Компетентність у педагогічній діяльності щодо здійснення освітнього процесу, навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійно-орієнтованої діяльності.
2	Спеціальні (фахові)	<ul style="list-style-type: none"> • Дослідницькі здатності в області економіки. Компетентність у володінні інформацією щодо сучасного стану, тенденцій розвитку, проблематики та наукової думки у сфері економіки. Компетентність у виявленні, постановці та вирішенні актуальних наукових задач та проблем в даній області. Здібності до проведення оригінальних досліджень, якість яких відповідає національному та світовому рівням. Здатність планувати зміст та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження. • Технологічні здатності. Компетентність у використанні сучасних методів моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних програм, комп'ютерних систем та мереж, програмних продуктів при створенні нових знань, отриманні наукових та практичних результатів у сфері економіки. • Здатності до критики та оцінювання. Компетентність в проведенні критичного аналізу різних інформаційних джерел за темою дисертації. Компетентність у публічному представленні та захисті результатів наукових досліджень. Здатність брати участь у критичному діалозі у сфері економічних досліджень, міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою власну позицію. Науково обґрунтоване оцінювання отриманих результатів. <p>Інноваційність та фаховість. Здатність до генерування бізнес-ідей та прояву ініціативи щодо впровадження та виробничого використання результатів наукового дослідження. Компетентність у інноваційних методах навчання і методик викладання фахових економічних дисциплін.</p>
F	Програмні результати навчання	
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Знання та розуміння</i> методів наукових досліджень, вміння і навички використовувати методи наукових досліджень на рівні доктора філософії. • <i>Знання та розуміння</i> іноземної мови, вміння та навички для представлення наукових результатів в усній та письмовій формах, <i>розуміння</i> наукових та професійних текстів, вміння та навички <i>спілкуватися</i> в іншомовному науковому і професійному середовищі; <i>вміти</i> працювати в міжнародному контексті. • <i>Знання та розуміння</i> теорії і методології системного аналізу, етапів застосування системного підходу при дослідженні соціально-економічних процесів, розвитку соціально-економічних систем; вміння і навички використовувати методологію системного аналізу в сфері економіки, вміння і навички використовувати принципи системного аналізу в управлінні соціально-економічними системами. 	

- *Вміння та навички* використовувати статистичні методи аналізу, формувати необхідні економіко-математичні моделі для визначення тенденцій розвитку об'єктів дослідження.
- *Вміння та навички* відслідковувати найновіші досягнення в професійній сфері та знаходити наукові джерела, які мають відношення до сфери наукових інтересів аспіранта, працювати з різними джерелами, обробляти, аналізувати та синтезувати отриману інформацію
- *Вміння та навички* працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами (наприклад, Scopus, Web of Science, Web of Knowledge та ін.).
- *Знання, розуміння, вміння та навички використання* правил цитування та посилання на використані джерела, правил оформлення бібліографічного списку, *розуміння* змісту і порядку розрахунків основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Гірша (h-індекс), імпаکت-фактор (ІФ, або IF)).
- *Вміння та навички розуміння* наукових статей в сфері обраної спеціальності., аналізувати інформаційні джерела, виявляти протиріччя і не вирішені раніше задачі (проблеми) або їх частини, формулювання наукових гіпотез.
- *Вміння та навички* організувати творчу діяльність та процес проведення наукових досліджень, використовувати сучасні технології наукової роботи, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- *Вміння та навички* критично сприймати та аналізувати існуючі наукові теорії та ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми та завдань, проводити критичний аналіз власних матеріалів, генерувати власні нові ідеї, приймати обґрунтовані рішення.
- *Вміння та навички* розробляти та реалізовувати проекти і програми процесів і систем, а також їх структуроутворюючих елементів в галузі економічних наук.
- *Знання та розуміння* структури вищої освіти в Україні, специфіки професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.
- *Знання та вміння* використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення вищої освіти, сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, різноманітні аспекти виховної роботи зі студентами, інноваційні методи навчання.
- *Вміння та навички* організувати творчу діяльність, роботу над статтями та доповідями, виконувати незалежні оригінальні і додатні для опублікування дослідження у сфері соціальних та поведінкових наук економічного спрямування, ретельно досліджувати та осмислювати різні відносини та взаємодії у межах економічних наук, проводити дослідження щодо підвищення їх ефективності, організувати самоперевірку відповідності матеріалів дисертації встановленим вимогам.
- *Вміння та навички* проводити критичний аналіз різних інформаційних джерел конкретних освітніх, наукових та професійних текстів в сфері обраної спеціальності, виявляти теоретичні та практичні проблеми, а також дискусійні питання в сфері конкретних освітніх, наукових та професійних проблем економічних наук, виявляти, ставити та вирішувати наукові задачі та проблеми.
- *Вміння та навички* планувати та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження, формулювати мету, задачі, об'єкт і предмет дослідження, формувати структуру і розробляти план дослідження, використовувати методи дослідження, адекватні досліджуваному процесам і явищам, створювати обґрунтовані та достовірні нові знання через оригінальні дослідження, якість яких відповідає вимогам сучасного розвитку наукових досліджень на міжнародному рівні.
- *Вміння та навички* спілкуватися в діалоговому режимі з широкою науковою

спільнотою та громадськістю в галузі наукової та/або професійної діяльності з метою обговорення дискусійних питань, результатів досліджень, узгодження дій і спільної роботи на конференціях, симпозіумах, наукових семінарах, доводити результати досліджень та інновацій до колег, публічно представляти, захищати результати своїх досліджень, обговорювати їх і дискутувати з науково-професійною спільнотою, використовувати сучасні засоби візуальної презентації результатів дослідження.

- *Вміння та навички* володіти навичками осмислення і виявлення складних проблем сучасної економічної науки та господарської практики; застосовувати набутих теоретичних знань до розв'язання конкретних господарських проблем на мікро-, мезо- та макрорівні; виокремлювати стратегічні пріоритети розвитку суб'єктів господарювання з урахуванням сучасних світових тенденцій розвитку світо господарських зв'язків;

- *Знання та розуміння* моделей соціально-економічного розвитку, визначення тенденцій та пріоритетних напрямів розвитку економіки, формулювання напрямів економічної політики.

- *Знання та розуміння* загальних понять та етапів математичного моделювання соціально-економічних систем і процесів; основ оптимального (математичного) програмування; сутності методів математико-статистичного аналізу та прогнозування економічної динаміки; вирішення завдань на основі сформульованих моделей як аналітичними методами, так і з використанням ЕОМ; математичного апарату дослідження широкого класу типових і прикладних задач економічного аналізу і прийняття рішень.

- *Вміння та навички* застосування методичного інструментарію економічного діагностування соціально-економічного розвитку національної, регіональних та галузевих і підприємницьких соціально-економічних систем;

- *Знання та розуміння* сучасних теорій економіки та їх еволюції під впливом науково-технічного прогресу; об'єктивних закономірностей, суб'єктивних особливостей сприйняття соціально-економічних явищ, цілей, соціально-економічні умов перебігу світових тенденцій.

- *Знання та розуміння* методологічних засад механізму функціонування економіки; методів, форм та інструментів реалізації соціально-економічної політики систем різного рівня економічної ієрархії.

- *Знання та розуміння* основних теорій зростання та розвитку, генезису наукової думки у сфері управління змінами; проведення критичного аналізу змін у стані суб'єкта господарювання; вміння генерувати, обирати та обґрунтовувати шляхи його розвитку.

- *Знання та вміння* оцінки рівня стійкості соціально-економічної системи до зовнішніх та внутрішніх загроз; вибирати доцільні методи та форми моніторингу розвитку соціально-економічних систем різних рівнів; розробляти програми високого і стійкого економічного розвитку.